

[Miljøministeren.]

plan, der ligesom ikke rigtig kan bære, og også bliver ført på en måde, så vi ligesom opbygger kunstige modsætninger.

Er sandheden ikke, at lovforslaget ikke er noget revolutionerende eller noget fuldkommen omkalfatrende her i landet? Det er en logisk følge af kommuneplanloven. Det, man gør nu, er, at man giver kommunerne mulighed for i deres langsigtede planlægning at ekspropriere jord til boliger, hvor de ikke har kunnet komme igennem i almindelig fri handel. Er det egentlig værre, end at man i sin tid har vedtaget, at man kunne ekspropriere til rekreative formål? Et enigt folketing vedtog jo i 1972 loven om erhvervelse af fast ejendom til fritidsformål, og denne lov har en bestemmelse om ekspropriation til rekreative formål, som svarer nøjagtigt til dette forslag. At det er værre at kunne ekspropriere til boligformål end til rekreative formål, kan jeg ærlig talt ikke se.

Det undrer mig, at visse partier, der ellers altid taler om nærdemokrati og om kommunernes selvstyre, og som gerne vil give kommunerne flere opgaver, ikke, når det virkelig gælder, vil give kommunerne midlet til en fornuftig langsigtet planlægning.

Jeg vil da gerne sige, som allerede vor ordfører, hr. Auken, sagde det under en tidligere behandling, at vi da godt kan diskutere en bedre definition af »iværksat planlægning« under udvalgsarbejdet. Jeg må nu sige, at jeg i går deltog i Byplanlaboratoriets møde i Herning. Omkring 700 mennesker var til stede, både kommunalpolitikere og amtspolitikere og planlæggere, og jeg havde en ganske klar fornemmelse af, at der var et udbredt ønske på tværs af partierne om at få en sådan lovgivning.

Jeg skal gøre den bemærkning vedrørende de spørgsmål, der er rejst af hr. Ib Christensen og andre om støtte gennem fonds til kommunerne til afhændelse af jord, der er købt på jordrentevilkår, at det kan vi da diskutere i udvalget.

Jeg tror, at der kun kan være ganske få spørgsmål, vi skal have diskuteret – forslaget har jo været behandlet tilstrækkeligt mange gange før. Jeg noterer i hvert fald med tilfredshed, at man kan konstatere et flertal for dette lovforslags gennemførelse i folketinget, som det er sammensat i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om film og biografer [af Grethe Fenger Møller m. fl.].

(Lovforslag nr. L 98. Fremsat 15/3 77).

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

Sammen med denne sag foretages den næste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om film og biografer.

(Lovforslag nr. L 99. Fremsat 15/3 77).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Da begge disse forslag blev behandlet den 8. december sidste år, er der ikke mange bemærkninger at gøre. Jeg vedstår de bemærkninger jeg gjorde under disse behandlinger.

Med hensyn til det konservative forslag, som jo også er en genfremsættelse, og som går ud på, at kulturministeren skal kunne ændre de afgørelser, som ellers efter loven kun kan træffes af filminstitutets bestyrelse selv, f. eks. afgørelse om støtte til filmproduktion, vil jeg gentage, at min holdning er den samme, som den har været hidtil. Jeg tager afstand fra forslag af denne art og vil understrege, at jeg mener, vi skal lade være med at skabe mulighed for direkte politisk indgriben i spørgsmål, som alene bør være undergivet en kunstnerisk bedømmelse – eller mere enkelt: vi skal ikke gøre en minister til smagsdommer.

Birte Weiss (S):

Det er i dag femte gang i løbet af et par år, folketinget behandler et forslag af denne art, nemlig det konservative forslag. Man kunne for så vidt godt indskrænke sig til blot at afvise det, men jeg mener, at det er en sag, der er af

[Birte Weiss.]

for principiel art til at lade den gå helt uantastet videre til udvalget.

Der er nemlig én ting mere, der er værd at hæfte sig ved. Det er, at for hver gang er forslagsstillernes forargelse over, at debatten fører ord som »censur« og »snæversyn« med sig, blevet mere udtalt. Lad os derfor benytte lejligheden her i dag til at tale ligeud om, hvad det er, et antal partier her i folketinget er parat til at gøre ved den kunstneriske frihed.

Behovet for at sige det direkte er i øvrigt blevet ekstra stort siden i onsdags, hvor venstre, Danmarks liberale parti, også for Statens Kunstfonds vedkommende legede med tanken om at gøre den politiske myndighed til ankeinstans i kunstneriske sager.

Er der tvivl blandt de sagkyndige, siger man – og pr. definition vil der meget ofte være det, når det drejer sig om det kontroversielle, om det nye, om det farlige – så vil man gøre kulturministeren til snæversynets bagstopper.

Kulturministeren skal gribe ind, siger man, hvis der er tvivl om et støttebeløb. Kulturministeren skal træffe afgørelsen, og han skal kunne gøres ansvarlig, hvis det lykkes at oppiske en folkestemning imod et bestemt projekt eller imod en bestemt kunstner. Man vil have, at ministeren personlig skal træffe afgørelsen om, hvorvidt en filmidé kan føre til et vellykket resultat. Han skal i konsekvens af forslaget overveje, om en sammensmeltning af lys, lyd og handling bliver kunstnerisk forsvarlig.

Det må nok her være nødvendigt at spørge: ja men hvad så, hvis ministeren er i tvivl? Skal han så snakke med sin folketingsgruppe om det? Eller skal han tage det med på tirsdagens regeringsmøde? Eller skal han sende det til høring i samarbejdsudvalget i ministeriet? Denne konsekvens af lovforslaget kan næsten lyde, som om det var hentet ud fra en af fjernsynets gamle Hov-Hov-udsendelser, men desværre er det alvorligt ment.

Alligevel bliver forslagsstillerne krænkede, når vi gør opmærksom på, at man herved kommer til at underordne kunsten det politiske hensyn. Alligevel slår man syv kors for sig, når vi stilsfærdigt gør opmærksom på, at man hermed lister døren på klem for censuren.

Jeg tror ikke, at fru Nathalie Lind eller hr. Poul Hartling eller hr. Ninn-Hansen eller hr. Chr. Christensen, og hvem der ellers har udtalt sig til fordel for dette lovforslag, er tilhængere af censur, men de modarbejder den ikke, når

de går ind for et forslag som dette. De hjælper tværtimod censuren på vej, fordi de kommer til at forfuske begrebet ytringsfrihed. Der er nemlig ikke noget, der hedder 95 pct. ytringsfrihed. Ytringsfriheden kan ikke udstykkes, og forsøger man på det, så forsvinder den. Dette er i virkeligheden et spørgsmål om accept af kunsten, også når den tegner nogle skævvinklede og usmigrerende billeder af samfundet og dets mennesker.

Indvendingen imod de ting, jeg har sagt her, kender jeg på forhånd. Man vil sige, sådan som hr. Poul Hartling sagde sidst vi debatterede det, at enhver inden for straffelovens rammer kan få lov til at lave, hvad han vil. Man vil sige, at vi ikke vil forbyde nogen at lave film, når blot de selv betaler det. Enhver, som kender de økonomiske vilkår i filmbranchen, vil kunne gennemskue hulheden i dette argument, for hvad er nemlig kendsgerningen? At man i tilfælde som dette må sætte lighedstegn imellem ytringsfrihed og ytringsmulighed. Ytringsmuligheden vil i mange tilfælde ikke eksistere, hvis ikke det er sådan, at det offentlige står bagved.

Socialdemokratiet vil ikke være med til at beskære den filmiske ytringsfrihed. Vi mener fortsat, at det må være kvalitet og talent, som skal være eneføgende for tilsagn om støtte.

Vi undrer os meget over, at venstre nu tilsyneladende er at finde blandt dem, der vil tage den politiske bekvemmelighed med ind i billedet. Til gengæld skal centrum-demokraterne, sådan som hr. Melchior bebudede det i onsdags, være velkommen blandt dem, der ikke vil benytte salamiteknikken over for den kunstneriske frihed.

Det får mig til at tænke på professor K. E. Løgstrup, der i den sidst udkomne årsberetning fra Statens Kunstfond skriver på side 11:

»Politikerne, der går ind for statsstøtte til kunst, tiltænk folk at betale for at få spoleret den sjælero, der er dem kær. Det er vanskeligheden. Man må sætte sin lid til, at de har kvindemod og mandshjerte til at gøre deres til at overbevise deres vælgere om, at hvad der generer dem, det gavner dem.«

Det er ikke for meget sagt, at socialdemokratiet er skuffet over, at modet i disse spørgsmål tilsyneladende er ved at svigte venstre. Vi er glade for, at der tilsyneladende ikke er flertal i tinget for et forslag af denne art, og vi håber meget, at det også under udvalgsbehandlingen vil vise sig, at frisindet hos de liberale

[Birte Weiss.]

stadig væk er så godt ved magt, at de heller ikke vil stå bag ved det konservative forslag, selv om man efter de sidste behandlinger, det har fået her i tinget, må nære en stor frygt for det.

Det var det forslag, som er fremsat af de konservative.

Om ministerens forslag skal jeg blot henvise til de bemærkninger, der blev gjort, sidst vi behandlede det. Det er i det væsentligste nogle ændringer af teknisk art, som er afstedkommet af vores tilslutning til fællesmarkedet, og dem støtter vi i socialdemokratiet. Men vi går så stærkt, som det er os muligt, imod det forslag, som er fremsat af de konservative.

H. C. Hansen (FP):

Allerede i onsdags under debatten om Statens Kunstfond tog vi hul på problemet censur, og jeg vil gentage, at fremskridtspartiets synspunkt er, at al censur er os imod.

Når vi imidlertid er indstillet på at følge dette konservative forslag om censur, som er til behandling i dag, er det ud fra et ønske om at erkende virkeligheden, at al statsdrift medfører censur, ensretning og tvang. Derfor er også lovforslag nr. L 99 om filminstituttet os imod.

Der er noget umiddelbart ulogisk i, at det konservative folkeparti ikke også i forbindelse med dette lovforslag har fremsat ønske om censur af Statens Kunstfond. Hvad der imidlertid undrer mig endnu mere, er, at de socialistiske partier her i salen og socialdemokratiet siger, at de er modstandere. Hele deres politiske idégrundlag hviler dog på den kendsgerning, at staten gennem embedsmænd stort set skal være ansvarlig for alt. Både socialdemokrater og socialister har som bærende idé dette, at man ønsker at ende med et samfund, hvor embedsmændene som mandariner i det gamle Kina har al udøvende magt, hvor den enkeltes mulighed for at bestemme over sig selv bliver indsnævret til et absolut minimum.

Ministeren kan også kun tillade sig at luften sit frisind med viden om, at hvis ministeren kommer i knibe, kan han blot løfte telefonrøret og bestille en udtalelse hos kammeradvokaten, som åbenbart går med på den værste af angst for ikke at miste sin største kunde, staten.

Det eneste i lovforslag nr. L 99 vi i frem-

skridtspartiet kan acceptere, i hvert fald delvis, er film til undervisningsbrug. Film er gået ind som et normalt led i undervisningen i vor tid, og vi er indstillet på at medvirke hertil. Men at opretholde filminstituttet alene herfor er naturligvis unødvendigt.

Mette Madsen (V):

Jeg skal med hensyn til de to foreliggende forslag indskrænke mig til at henvise til de bemærkninger, der fra venstres side blev fremsat ved sidste førstebehandling den 8. december 1976.

I kulturudvalget var vi ved afbrydelsen af folketingssamlingen på grund af valget godt i gang med arbejdet med filmloven. Der er stillet ca. 60 spørgsmål, en del af dem er besvaret, og vi har også haft besøg af flere deputationer. En debat i dag ville derfor være at foregribe den andenbehandling, vi endnu ikke er klar til, men som vi i udvalget må tage fat på at arbejde os frem til.

Jeg synes lige, at jeg må svare fru Birte Weiss på en bemærkning fra debatten om Statens Kunstfond, der jo ikke er til behandling i dag. Jeg var desværre ikke til stede.

Fru Birte Weiss sagde, at fru Nathalie Lind i denne debat skulle have sagt, at ministeren også dér skulle være den, der skulle have den øverste bestemmelse. Jeg må lige citere fra fortrykket sp. 2309 fra den 20. april. Fru Birte Weiss må have misforstået fru Nathalie Lind, for fru Nathalie Lind udtalte:

»Jeg forestiller mig slet ikke, at de enkelte kunstkøb skal kunne forelægges for andre instanser, men vil ikke afskrive muligheden for at have en ventil. En ankeinstans kan udformes på forskellige måder; f.eks. i tilfælde, hvor der ikke er enighed, mener jeg, at denne mulighed skal være til stede.«

Jes Schmidt (CD):

Som CD-gruppens ordfører i debatten om Statens Kunstfond i onsdags vistnok har mere end antydnet, er CD ikke tilhænger af det ene af de foreliggende lovforslag, nr. L 98. CD-gruppen mener simpelt hen ikke, at nogen minister eller nogen komité kan være overdommer i kunstneriske anliggender. CD-gruppen mener, at afgørelser af denne art skal ligge så langt borte fra politiske instanser som vel muligt.

Der er ikke en kunst, som er i statens interesse, eller en kunst, der er imod statens inter-

[Jes Schmidt.]

esse. Et såkaldt kunstværk kan naturligvis meget vel tænkes at overtræde gældende lov, f.eks. ved blasfemi, injurier eller racediskrimination, men det er så alene domstolene, der kan afgøre, om en lov er overtrådt.

Fra forskellig side har man villet sammenføre de tanker, som det konservative lovforslag giver udtryk for, med de bestræbelser, som ikke mindst CD i disse år udfolder på skole- og radioområdet. Dette er imidlertid en klar fejltagelse. Radio og tv er et monopol. Skolen er en pligt. Derfor er det ikke bare på sin plads men absolut påkrævet, at det ad politisk vej sikres, at medierne og undervisningen er i overensstemmelse med klart afstukne regler.

Det ligger anderledes, når der er tale om presse, om udgivelse af bøger, forevisning af film i biografer osv. Her må der være et frit og rigt tilbud, og det er op til publikum selv at vælge, hvad man vil købe, hvad man vil læse, og hvad man vil se eller ikke se. Det ville være overformynderi over for såvel kunstnere som publikum at indskyde en kontrolinstans mellem de to parter. Folketinget skal bestemme, om og i hvilket omfang der skal ydes bevillinger til film. Dermed ophører det politiske ansvar. Andet ville være i slægt med de metoder, der anvendes under politiske systemer, som et flertal i denne sal ønsker at bekæmpe.

Om lovforslag nr. L 99, fremsat af ministeren for kulturelle anliggender, kun dette: forslaget indeholder hovedsagelig tekniske ændringer, herunder EF-tekniske, samt en fristforlængelse. Dette forslag giver ved første behandling ikke CD-gruppen anledning til andre bemærkninger, end at vi tilsiger et sagligt udvalgsarbejde.

Ole Henriksen (SF):

Til det af ministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om film og biografer har vi ikke de store indvendinger at gøre. Selvfølgelig bemærker vi da, at det er De europæiske Fællesskaber og måske kommende regler inden for området, som gør, at ministeren nu finder det nødvendigt at tage højde for de regler, som måtte komme fra De europæiske Fællesskaber. Derfor må man jo prøve at lave noget beskyttelse omkring dansk film i almindelighed, og det er da for så vidt i orden.

På den anden side er det da ikke særlig hensigtsmæssigt, hvis vi endnu ikke kender de ting, som vil komme til os fra Fællesskaberne vedrø-

rende disse spørgsmål. Der må da vel være et vist forbehold over for de ting, vi vedtager her, og det må sikres, at de kan holde også over for det, der måtte komme fra fællesmarkedets side.

Det af de konservative fremsatte forslag må vi vende os imod. Vi bemærker, at man fra liberalistisk side nu igen peger på statskontrol og også på censur ved at give ministeren den rolle at kunne stoppe almindelig kunstnerisk vurdering og stoppe den mulighed for eksperimenter og debatskabende film, som vi absolut anser for et gode. Det er ikke, fordi vi mener at den nuværende minister ikke kunne tåle at få denne bemyndigelse. Vi ser gerne generelt, at den ikke overføres til ministeren, men forbliver i det system, der eksisterer, med at det er konsulenter, som giver indstilling til bestyrelsen. Vi har også bemærket os, at der er sikringer i dette system, nemlig tokenalssystemet, hvor man kan opsøge den anden konsulent, hvis den første på baggrund af egen overbevisning ikke vil gå med til det ene eller det andet.

Vi mener altså, at vi har sikkerhed nok for, at man kan fortsætte den linje, som er lagt for filmen, og derfor vil vi vende os mod dette lovforslag.

Tove Jørgensen (DKP):

DKP kan ikke gå ind for indgreb i den kunstneriske frihed fra skiftende politiske flertals side. Kunstnerisk ytringsfrihed må accepteres, også hvis der kommer holdninger til udtryk, man ikke er enig i.

Vi har i øvrigt tidligere udtalt os om den ene af de konkrete sager, der omtales i bemærkningerne til det konservative forslag. Min forgænger, fru Hanne Reintoft, udtalte ved en tidligere lejlighed, at man ikke skal være blasfemisk ved at håne folk for noget, de synes er væsentligt, men at man samtidig må have lov til at være kritisk, både samfundskritisk og religionskritisk. Vi er enige med fru Hanne Reintoft heri, og i øvrigt rimer det heller ikke med det korstog, som for tiden føres fra borgerligt hold til forsvar, som det hedder, for frihedsrettighederne. Men de skal måske kun gælde i andre lande og ikke på hjemlig grund. Her skal kunstnerne holdes i snor inden for snævre rammer, der vil kvæle enhver kreativitet. Dette lovforslag får sympatien over for påståede ofre for overtrædelser i andre lande til at klinge hult og hyklerisk. Hvis man kan få magt, som man har agt, så ser vi her, hvad det drejer sig

[Tove Jørgensen.]

om. Så ser det i bogstaveligste forstand sort ud for den kunstneriske og intellektuelle ytringsfrihed i dette land. Korstoget er med andre ord udtryk for, at tyv tror, hver mand stjæler.

I vort parti mener vi, at alene de hårde økonomiske betingelser, som man byder vore kunstnere, ikke mindst inden for filmindustrien i hård konkurrence med monopoliserede kommercielle interesser, i sig selv er belastende for muligheden for at komme til orde. Vi kan som følge heraf ikke gå ind for, at man moralsk og juridisk vil bane vej for en yderligere stramning af kunstnernes bevægelsesfrihed. Det er ikke det, vi forstår ved frihed, heller ikke frihed under ansvar, som man så ofte kører frem med fra forslagsstillernes side.

Vi vil som følge heraf afvise forslaget.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er to lovforslag, vi behandler.

Jeg vil godt først gøre nogle ganske få bemærkninger om det lovforslag, som formentlig bliver vedtaget, nemlig det af kulturministeren fremsatte lovforslag om filminstitutet. Jeg kan gentage, hvad jeg sagde ved sidste førstebehandling, nemlig at vi er parate til at vedtage de ændringer, der er en nødvendig følge af vort medlemskab af EF.

Derudover vil jeg gerne understrege, at det, som for bare nogle få år siden var det store stridspunkt her i folketinget, Workshopen, hidtil ikke er omtalt af ét eneste af de partier, der for et par år siden så kraftigt gik ind for at forhindre Workshoppens virke. Jeg noterer bare, at der dermed tilsyneladende er skabt en noget anden stemning omkring virket af det danske filminstitut og dets forskellige opgaver. Det er jo endda ikke så længe siden, vi stemte om det, hvor en række partier ikke ønskede, at der skulle være penge til at gennemføre denne Workshop. Men det noterer jeg, det er for så vidt glædeligt.

Derefter vil jeg gerne sige noget om det andet lovforslag, det konservative forslag, det er jo det, der har fremkaldt de fleste bemærkninger her i eftermiddag. Fordi jeg synes, at adskillige af bemærkningerne har været af principiel karakter, vil jeg gerne tage udgangspunkt i dem.

Nu vil jeg først sige lidt om det kommunistiske parti. Jeg må indrømme, at det er en konsekvent stilling, der heller ikke vil være i

uoverensstemmelse, så vidt jeg kan skønne, med den stilling, der formentlig bliver taget, hvis det kommunistiske parti nogen sinde skulle få magten i Danmark med eller uden et flertal i befolkningen. Så vidt jeg opfattede det, blev der sagt, at Danmarks kommunistiske parti ikke kunne gå ind for, at skiftende flertal skulle kunne forhindre filmstøtte.

Det kan være, jeg har misforstået det med det kommunistiske, men hidtil har det da i hvert fald virket sådan, at man ikke giver chance i et kommunistisk samfund for at skifte flertal, i hvert fald ikke for at skifte magt. Det er endda så konsekvent, at man siger, at når man selv har fået magten, så skal man nok gribe ind, men så længe der er fare for skiftende flertal, så ønsker man ikke, at der skal være denne mulighed for at gribe ind.

Den anden principielle bemærkning kom fra hr. H. C. Hansen. Nu forstår jeg bedre fremskridtspartiets ordfører. Jeg var skam ved at tro, at der var et eller andet tilbage af frisind hos hr. H. C. Hansen, da han sagde, at grunden til, at fremskridtspartiet, eller i hvert fald han, gik imod kunststøtte, var, at der derigenem var fare for censur. Jeg troede bare, at det var sådan en overdreven frygt for censur, men nu kan jeg forstå, man er tilbage i den gamle fold: man støtter det konservative forslag, netop fordi det giver mulighed for at gribe ind. Så er vi jo tilbage og forstår meget bedre hinanden.

Jeg kan i den forbindelse kun sige, at jeg glæder mig over den nye stilling, som CD tager. Jeg håber også, at det holder, når hr. Erhard Jakobsen vender tilbage til gruppen. Hidtil har det jo ikke været den linje, hr. Erhard Jakobsen har lagt an, når det gjaldt kulturspørgsmål. Men det glæder mig, især hvis det kan holde.

Så må jeg sige til ministeren, at jeg også glædede mig over den klare udtalelse – jeg har tidligere haft lejlighed til at sige det – der kom fra ministeren, at han ikke ønskede bemyndigelse til at gribe ind. Jeg håber ikke, at ministeren har det ligesom pigen, der sagde: tag mig på alt, bare ikke på ordet. For ministeren har jo dér et mørkt punkt i sin fortid. Jeg håber, at ministeren også er parat til at blive taget på ordet og ikke en anden gang, når det viser sig, at en blasfemiparagraf ikke duer til at gribe ind i en filmtildeling, forsøger sig med et ophavsretsindgreb, der skal ende i efter min opfattelse beklagelige forklaringer i tv. Det kan

[Bernhard Baunsgaard.]

jo ikke forsvares. Enten er man tilhænger af frihed og frisind, eller også er man det ikke. Der er ingen mellemvej. Men som sagt håber jeg, at ministeren er parat til at blive taget på alt, herunder på ordet.

Så er der det konservative folkepartis forslag. Jeg håber, at den nye ordfører, fru Grethe Fenger Møller, kan forklare mig det bedre, end det hidtil har været muligt fra konservativ side. Jeg forstod på hr. Ninn-Hansens tidligere indlæg, at de konservative er imod censur, og det har jeg accepteret, det er man. Men jeg beder fru Grthe Fenger Møller prøve at forklare mig, hvad det egentlig er, man så vil med dette forslag.

Der er to led i det. Man vil kunne forhindre støtte til en film, som har fået tilsagn om støtte af et udvalg, der består af sagkyndige på området, og som har ment, at en bestemt film skulle støttes, fordi der var kunstneriske kvaliteter i den. Der siger man ganske klart fra konservativ side, at det skal være muligt for ministeren at gribe ind. Ja men hvad er det, man vil opnå gennem støtte til film, hvis det ikke er at skabe film af kunstnerisk kvalitet? Jeg håber meget, at fru Grethe Fenger Møller kan forklare mig, hvad det er, man vil opnå med dette.

Så vil man forsvare statens interesser. Statens interesser mod hvem? Mod landets borgere? Mod at der gennem filmkunsten skabes mulighed for, at vi alle sammen kan se nye dimensioner med menneskets tilværelse, for at denne kunst kan være med til at hjælpe os bedre at forstå menneskets situation? Er det i virkeligheden det, man vil gribe ind imod, eller hvad er det?

Jeg synes, det er et fattigt samfund, der ikke tror så meget på sine egne ideers bærekraft, at dette samfund tør lade disse ideer komme ud for en prøve med andre ideer. Det er kun fattige samfund som det, vi har i Sovjetunionen og andre steder, der ikke tør lade sine egne ideer komme ud for styrkeprøven.

Jeg vil føje til, at det kun er få samfund i menneskets historie, der har haft dette mod til at tro på sine egne ideer. Et af de få samfund har været det danske. Jeg håber, at vi beholder det danske samfund blandt de meget få, hvor man har det frisind, der siger: kom bare an, vi tør godt give jer chancen for en helt fri styrkeprøve, for vi tror på vore egne

ideer, også på vore egne friheds- og frisinds-ideer. De skal nok bære for os.

Jeg er ked af det, hvis dette ikke kan blive forstået også af de konservative. Jeg håber bestemt, at det bliver afvist, også i praksis, af det danske samfund fremover.

Formanden:

Undtagelsesvis får fru Tove Jørgensen ordet for en kort bemærkning, som ellers ikke skulle være nødvendig for ordførere, der jo har rigelig taletid.

(Kort bemærkning).

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg synes lige, det er nødvendigt at korrigere hr. Bernhard Baunsgaard, for det, hr. Bernhard Baunsgaard argumenterer imod, er en stereotyp, et billede af en politisk modstander, som ikke svarer til virkeligheden. Det er en taktik, man tidligere har set brugt, ikke mindst i det fascistiske Tyskland, når man argumenterede imod en modstander.

Jeg har ikke mig bekendt nogen sinde udtalt mig på en måde, der skulle få nogen til at tro, at jeg skulle gå ind for brud på frihedsrettigheder nogen som helst steder. Der er heller ikke nogen andre kommunister, der har gjort det. Det vil sige, at det, man faktisk gør, er, at man argumenterer imod en stereotyp, hvortil der ikke er nogen nuværende kommunister der passer.

Formanden:

Hr. Bernhard Baunsgaard for en kort bemærkning. Derefter talerrækken.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ingen kommunister har nogen steder udtalt sig mod indgreb! Ja men du milde, hvad er det, de gør i alle kommunistiske lande? De taler om afvigere, de sender dem til Sibirien, de tør ikke lade dem få deres ytringsfrihed, ikke i ét eneste kommunistisk land.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Her er tale for begge forslags vedkommende om genfremsættelser, og jeg skal henvise til, hvad vores ordfører, hr. Chr. Christensen, sagde ved sidste førstebehandling. For en ordens skyld skal jeg dog understrege, at vi er enige med de konservative. Jeg skal også sige,

[Inger Stilling Pedersen.]

at der er sket det i tiden fra den tidligere behandling, at det udvalg er nedsat til at føre kontrol med ministerbevillingerne, der skulle ned-sættes, og det udvalg er vi taknemlige for.

Lis Starcke (DR):

Retsforbundets ordfører i denne sag har des-værrer ikke kunnet være til stede, så jeg skal komme med nogle få bemærkninger.

Jeg er sikker på, at vor repræsentant i kultur-udvalget vil arbejde med på en yderligere forbedring af lovforslag nr. L 99. Det er jo mest tekniske forandringer og forenklinger, der er sket. Jeg skal blot i parentes selvfølgelig beklage, at det er nødvendigt at lave ændringer af hensyn til De europæiske Fællesskabers forskellige regler.

Så vil jeg ellers gerne tale om lovforslag nr. L 98 og erklære, at retsforbundet ønsker ingen indgreb i den kunstneriske frihed eller i ytringsfriheden, og derfor kan vi ikke gå ind for dette lovforslag. Efter vor mening består vanskeligheden i, at faren allerede er opstået ved, at der gives den offentlige støtte. I og for sig er det vel en naturlig reaktion hos befolkningen, at den oprøres, når den synes, at dens penge bruges forkert eller eventuelt skader landets interesser. Lovgivningen er altså blevet forkert med den givne offentlige filmstøtte.

Dette lovforslag fra konservativ side, der er lige så uheldigt, er fremkaldt af det først-nævnte. Jeg synes, det er en dårlig tjeneste at gøre kulturministeren, at han skal stå som den ansvarlige. Jeg mener, at vil man have filmstøtte, så må man sørge for at decentralisere beslutningsprocesserne mest muligt, eventuelt have en instans, der er direkte ansvarlig over for folketinget.

Waldorff (VS):

Der kom en ganske interessant bemærkning her til sidst, nemlig at det konservative forslag var fremkaldt af det, der kaldes en uheldig administration af statens penge.

Sådan som jeg har forstået de konservative og andre, så skulle denne uheldige administration altså bestå i, at man rent faktisk giver penge til, at folk kan få lavet nogle film. Hvis man skal skære det ud i pap, så består fru Lis Starckes argumentation i, at når folk tillader sig at benytte de muligheder, der ligger for at komme til orde i en given lov, så er det altså forstå-

ligt, at der kommer en lov fra ultraborgerligt hold, som indskrænker disse muligheder. Det synes jeg er en ganske betegnende holdning.

Derudover vil jeg ikke svinge mig op til de store ord om det konservative forslag. Vi har haft mange lejligheder i den sidste uge til at tale om censur og indskrænkning i ytringsmulighederne. Det vil jeg ikke gå ind på, men blot konstatere, at naturligvis er der tale om et censurforslag, og alle forsøg på at kalde det noget andet er rent vrøvl. Det kan heller ikke komme bag på os, at fremskridtspartiet og kristeligt folkeparti støtter disse ting. Den almindelige tilslørende virksomhed fra fremskridtspartiets side om, at man er tilhænger af ytringsfrihed, er så gennemskuelig, at man næsten ikke kan forstå, at de gider blive ved med at trave rundt i den.

Jeg kan i det store og hele tilslutte mig den kritik, som både fra socialdemokratiets og fra andre sider er kommet af det konservative forslag.

Men så bliver man næsten også nødt til at tilføje, at dette med ytringsfrihed altså handler om mere end de formelle rammer for ytringsfrihed. Det handler også om økonomi. Så må man selvfølgelig endnu en gang nævne Workshopen, som er et eksempel på, hvordan økonomiske indskrænkninger, ganske korrekt fremkaldt gennem et borgerligt pres, også fører til reelle indskrænkninger i ytringsfriheden.

Endvidere er der grund til at nævne, at det pres, som opretholdes og forstærkes fra borgerligt hold, har en anden indskrænkende virkning, nemlig den, at selvrensensur bliver mere og mere almindelig. Jeg vil godt nævne den film, som ikke blev til noget, den såkaldte Danmarksfilm, som er blevet stoppet ud fra det, der kaldes et kvalitetskriterium. Jeg mener selvfølgelig, at et kvalitetskriterium er betænkeligt i den forstand, at man ligesom opererer med det som noget, der er uafhængigt af andre størrelser. Et kvalitetskriterium er naturligvis politisk, og der er for mig ingen tvivl om, at netop kvalitetskriteriet i denne forbindelse er blevet anvendt politisk for at stoppe denne film. Det behøver ikke nødvendigvis føre til, at man anklager de mennesker, som har haft med den at gøre, for forsøg på censur.

Jeg mener, at dette oplever vi en masse steder. Det er almindelig utryghed, det er angst, det er forsigtighed, som hænger sammen med,

[Waldorff.]

at man selvfølgelig nødig vil komme i klemme, og det betyder selvcensur. Vi ser det overalt i administrationen af filmloven, vi ser det i Danmarks radio.

Det fører også hen til, hvilke krav vi egentlig kunne tænke os at føre frem i forbindelse med en revision af filmloven, nemlig selvfølgelig en udvidelse af både de formelle muligheder og de økonomiske muligheder, der er for, at almindelige mennesker – helt almindelige er de jo ikke, men altså folk, som ikke er professionelle kunstnere eller filmarbejdere – også kan få muligheder for at forholde sig mere bredt til deres egen livssituation, at få støtte fra staten til at ytre sig slet og ret, muligheder, som de reelt ikke har i andre forbindelser. Men vi erkender ligesom socialdemokratiet, at det ikke er den så at sige bedste tid til at komme med gode ideer eller prøve at udvikle ytringsmulighederne yderligere for bredere lag, og at man derfor i denne omgang må nøjes med at lave de justeringer, der er foreslået, og det støtter vi.

En sidste bemærkning gælder fremskridtspartiets ordfører, som talte om, at de socialistiske partier foretrækker at lade embedsmænd foretage den styring, der bliver foretaget alligevel. Det er ukorrekt. Jeg mener, og VS mener, at hele statsapparatet, heri naturligvis inkluderet embedsmænd, er underlagt det kapitalistiske samfund, som det er. Vi har aldrig nogen sinde ønsket, at embedsmændene skulle have nogen indflydelse på, hvilke ytringsmuligheder der var, hvilke produkter der kunne komme ud gennem kunstnerisk eller anden skaben. Det er intet mindre end rent sludder, men i og for sig ikke særlig overraskende.

Ordføreren for forslagsstillerne (Grethe Fenger Møller) (KF):

Jeg vil indledningsvis gerne rette en tak til hr. H. C. Hansen, fru Mette Madsen og fru Inger Stilling Pedersen for deres støtte til det konservative forslag.

Jeg må dog sige, at jeg er uenig med hr. H. C. Hansen, når han, samtidig med at han erklærer, at han ønsker at støtte det konservative forslag, begrundet sin støtte med, at det konservative forslag skulle være udtryk for censur. Det er det ikke, og det vil jeg senere komme tilbage til.

Fru Birte Weiss var inde på, at der kunne være visse vanskeligheder forbundet med at

gøre ministeren ansvarlig. Fru Birte Weiss rejste spørgsmålet, hvad ministeren skulle gøre, hvis ministeren var i tvivl, hvorvidt ministeren så skulle forelægge sagen på et gruppemøde eller på et regeringsmøde. Jeg går ud fra, at ministeren såvel som andre medlemmer af regeringen mange gange har været i den situation, at de har været i tvivl om, hvordan en sag skulle afgøres, og at de så nok finder ud af, hvorvidt de vil lade sig rådgive af deres embedsmænd, og hvorvidt de vil forelægge sagen på et gruppemøde eller på et regeringsmøde.

Fru Birte Weiss var bange for, at man med det konservative forslag kunne komme til at lukke døren op for censur. Det mener vi ikke, og hvis vi mente det, ville vi ikke have fremsat forslaget. Det konservative folkeparti er imod censur.

Fru Birte Weiss var også bekymret for, at hvis man gennemfører det konservative forslag, så ville det ikke være muligt at lave film uden offentlig støtte. Det vil sige, at man indirekte kom til at lave en form for censur ved, at et projekt, hvis man ikke kunne godkende det, ville være vanskeligt at gennemføre i praksis. Ja men så må det være op til folk at finde ud af at få privat støtte, hvis de vil gennemføre deres projekt.

Jeg vil gerne sige til hr. Jes Schmidt, at jeg var meget forbløffet over at høre hans tale, lige så forbløffet, som jeg var over at høre hr. Melchior's tale forleden dag, da vi diskuterede Statens Kunstfond. Min forbløffelse skyldes, at centrum-demokraterne i den grad kan foretage en kovending med hensyn til politiske meninger. Dette er en sag, som folkettinget før har behandlet. Da man den 23. april 1976 behandlede sagen, sagde ordføreren for centrum-demokraterne på det tidspunkt, hr. Erik Bauer – Folketingstidende 1975-76, sp. 8875:

»Centrum-demokraterne kan støtte tanken i det konservative forslag, fordi vi finder ankeligheden rigtig, og fordi vi er overbevist om, at en ministers indskriden kun vil ske efter megen og meget grundig overvejelse og kun i tilfælde af helt usædvanlig grove krænkelse af dansk retsbevidsthed.«

Det er bemærkelsesværdigt, at centrum-demokraterne nu har taget det stik modsatte standpunkt. Det giver anledning til at følge centrum-demokraternes politik i de kommende måneder for at se, om CD også på andre vigtige områder, skolepolitikken og radio og fjern-

[Grethe Fenger Møller.]

syn, agter at foretage en kovending i forhold til det, der ellers har været mærkesager for CD.

Hr. Bernhard Baunsgaard havde vanskeligheder ved at forstå det konservative forslag. Det forstår jeg nu ikke rigtig. Jeg tror, at hr. Ninn-Hansen ved flere lejligheder i folketinget har forklaret meget grundigt, hvad det er, vi vil med vores forslag. Vi har sagt, hver gang dette spørgsmål har været diskuteret, at vi er imod censur, at vi ønsker, at der skal frembringes film i Danmark, at vi ønsker, at disse film skal være af kunstnerisk kvalitet, at de skal være alsidige, men at der må være visse grænser for, hvilke film der skal have offentlig støtte.

Hr. Bernhard Baunsgaard var også inde på, at det var et fattigt samfund, der ikke kunne tro på sine egne ideers bærekraft. Det er jeg enig i, men jeg mener også, at der må lægges visse moralsk-etiske begreber til grund for, hvilke filmprojekter der kan nyde offentlig støtte.

Det konservative folkeparti - jeg føler det nødvendigt at slå det fast endnu en gang - går fuldt ud ind for den kunstneriske frihed; dette burde være klart for enhver. Alle film, der ligger inden for straffelovens og andre loves grænser, kan frit fremstilles i dette land.

Vi går ikke ind for, at ministeren i al almindelighed skal kunne gribe ind i den kunstneriske frihed. Vores forslag går ikke ud på, at det er ministeren, der i hvert enkelt tilfælde skal sidde og sige ja eller nej til enkelte forslag. Vi finder, at det er rimeligt, at ministeren får adgang til at kunne gribe ind i ganske særlige tilfælde, hvor der er tale om film, der enten er skadelige for vort samfund eller må anses for ulovlige. Det må afhænge af ministerens skøn - og ministeren er ansvarlig over for folketinget - hvornår en film må anses for skadelig, hvornår den må anses for at være i strid med de moralsk-etiske begreber, der er gældende i vort samfund.

Vi må alle være med til at værne om den kunstneriske frihed i Danmark, men der må, som jeg sagde før, være visse grænser for, hvilke film der skal fremstilles med offentlig støtte. Der har i de forløbne år været en række uheldige eksempler på, at det har forekommet åbenbart urimeligt at give offentlig støtte til film, og hvor ministeren på grund af en mangel i lovgivningen ikke har kunnet gribe ind i bestyrelsens afgørelse. Det er dette, vi har øn-

sket ændret. Vi mener, at vores opfattelse dækkes af brede kredse i den danske befolkning. Vi er bange for, at de misbrug, der har været, kan påvirke befolkningens holdning til offentlig kunststøtte i negativ retning, og dette finder vi vil være et meget beklageligt resultat af den kunststøtte, som vi i øvrigt går positivt ind for.

Til sidst vil jeg komme med nogle bemærkninger om lovforslag nr. L 99 om ændring af lov om film og biografer. Det drejer sig jo om spørgsmål, der er af rent lovteknisk karakter grundet på vores EF-medlemskab, og dette forslag vil vi se positivt på, når vi når til udvalgsarbejdet.

Formanden:

Taletiden er i anden omgang indtil 5 minutter.

Birte Weiss (S):

Det står stadig væk ganske uklart, hvordan det konservative folkeparti og de partier, der støtter dette forslag, egentlig har forestillet sig at dette skal foregå i praksis. Fru Grethe Fenger Møller sagde ganske vist, at det da er en meget ofte benyttet fremgangsmåde, at en minister taler med sin folketingsgruppe eller med sin regering, når han er i tvivl. Ja men vil man da ikke se i øjnene, at dette drejer sig om kunstneriske spørgsmål, det drejer sig ikke om politiske rådslagninger. Det er netop derfor, dette spørgsmål adskiller sig fra så mange andre, hvor det er almindeligt, at de politiske overvejelser er inde i billedet.

Når jeg siger det, så er det, fordi man må se i øjnene, uanset om man ønsker det eller ej, at hvis man går ind for ytringsfrihed, så gør man det fuldt og helt, men hvis man fjerner blot nogle få procent af den, så eksisterer den ikke. Jeg sagde i mit første indlæg, at ytringsfriheden ikke kan udstykkes. Det er på basis af dette, det er dybt bekymrende, at man prøver på at gøre dette til en lille sag, der i praksis intet skulle have med censur at gøre.

Jeg synes også, at fru Grethe Fenger Møller egentlig selv illustrerede det i sit indlæg. Hun sagde, at inden for visse grænser skal støtten kunne gives. Det er jo netop ved, at man bruger ordene »visse grænser«, man dokumenterer, at man vil sætte nogle andre krav end de kunstneriske for tildeling af støtte. Det er derved, man gør vold på ytringsfriheden, det er derved, man, som jeg sagde i mit første indlæg, lister

[Birte Weiss.]

døren på klem for den politiske censur og den politiske hensigtsmæssighed, når det gælder kunstneriske spørgsmål.

Det, der er farligt, er, at man ikke tør tage de ubekvemme spørgsmål, de ubekvemme bevillinger, som netop er dem, der i kunstnerisk forstand kan være de vigtige, fordi det er dem, der er med til at flytte nogle grænsepæle i den enkeltes bevidsthed. Og det vil være dem, der vil falde uden for støttemulighederne, hvis man skulle følge det konservative folkeparti og de partier, der støtter det.

Fru Mette Madsen sagde, at det tilsyneladende var sådan, at vi var nogle stykker, der havde misforstået venstres holdning i onsdags under debatten om Statens Kunstfond, som jeg trak ind i dag, fordi det på mange måder er en parallel til det, vi drøfter her. Jeg vil godt lige citere, hvad der blev sagt under debatten af fru Nathalie Lind – det står i spalte 2399:

»Jeg sagde udtrykkelig, at jeg mente, det burde overvejes, om der ikke som en vis minoritetsbeskyttelse var mulighed for en ventil her, fordi vi mener, det er væsentligt, at der i visse tilfælde, hvis der f. eks. ikke var enighed, var et andet organ, der prøvede sagen.«

Og det vil sige en helt klar ankemulighed. Man tog ikke stilling til, om det skulle være ministeren, sådan som man ønsker det i filmlovsforslaget.

Det, som er det væsentlige, er, at man bruger ordene »en vis minoritetsbeskyttelse«. Hvad er det, man vil beskytte sig imod? Er det kunstens gennemslagskraft? Er man blevet bange for kunstens gennemslagskraft? Jeg tror, at det er grunden til, at vi er flere partier her i folketinget, der tager dette spørgsmål meget alvorligt. Derfor håber jeg, at det under udvalgsbehandlingen af filmloven i kulturudvalget vil vise sig, at der stadig væk er grobund for et frisind hos de liberale.

H. C. Hansen (FP):

Jeg vil blot ganske kort sige, at jeg finder det morsomt, at de konservative ikke vil vedstå, at det lovforslag, som de har fremsat, er udtryk for censur. Fremskridtspartiet stemmer ud fra den betragtning, at det er censur. Det er en ganske logisk følge af den gældende lovgivning. Al statsstøtte vil i sidste ende medføre censur. Det, der er tale om, er ensretning, og i sidste ende, at vi mister vor personlige frihed.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Der er i hvert fald ingen grund til at klage over, at der ikke er klarhed i dag over, at hr. H. C. Hansen og fremskridtspartiet ønsker at indføre censur. Det er derfor, de stemmer for det konservative forslag – fordi fremskridtspartiet mener, at det er censur. Til trods for, at det formentlig bliver hele fremskridtspartiet, der falder ind under det, vil jeg alligevel gentage, hvad Karl Popper – der formentlig, som jeg sagde den anden dag, er nutidens største filosof – sagde: at naturligvis var han imod dødsstraf, men i betragtning af konsekvenserne ville han godt overveje at indføre den for intolerance. Intolerancens våben er jo censur.

Med hensyn til det konservative forslag fik jeg ikke at vide, hvad »statens interesser« betød. Man vil stoppe bevillinger, der strider imod statens interesser. Staten optræder her som en selvstændig juridisk person, der har særlige interesser, der skal fredes. Det er ikke samfundets interesser, for samfundets interesse måtte jo være befolkningens interesser. Jeg fik ikke at vide, hvad »statens interesser« var. Jeg fik heller ingen forklaring på, at de konservative ønsker at omstøde en indstilling fra det sagkyndige udvalg, hvis eneste opgave er at støtte kunstnerisk kvalitet.

Fru Grethe Fenger Møller sagde, at det, man ønskede, var at stoppe film, der strider mod dansk lov. Ja men så har man helt misforstået situationen, for her er jo ikke tale om film. Her er tale om støtte til et manuskript, på grundlag af hvilket der skal laves en film. Man kan ikke forbyde noget, før det eksisterer, og det er det, de konservative vil gøre.

Må jeg ikke sige om venstres stilling, som nu pludselig er blevet interessant, at jeg finder naturligvis venstres stilling fuldkommen uacceptabel. Venstres stilling vil ikke være at forhindre fremskridt, men fremskridtene bliver uendelig små, for jeg må minde om, hvad fru Mette Madsen citerede under en tidligere debat, nemlig hr. Poul Hartling, der sagde, at venstre ikke vil være med til at støtte noget, som det danske folks flertal er afgjort imod. Det vil sige, at kun det, som et flertal er parat til at acceptere, kan man gå med til at støtte. De små skridt, det, der ikke støder for meget an, det kan man gå med til at støtte, men ikke andet. Vi må erkende, at i et samfund, der lægger så hårde skattebyrder på sine borgere, må det være staten, der støtter de nye skridt. Der

[Bernhard Baunsgaard.]

er ikke hos privatpersoner nok midler til at støtte det nye. Hvis vi så stopper for den statsstøtte eller forhindrer, at det bliver ret meget nyt, man støtter, som venstre vil det, så kommer vi ikke ud af stedet. Det vil sige, at vores kultur, vores kunst, som jeg sagde den anden dag, bogstavelig talt skal forblive på det stade, vi var nået til i oldtiden, mens teknik og viden- skab godt må finde på nyt, godt må udvide vore grænser. Jeg kan ikke acceptere den ind- stilling.

Jeg håber at få en definition på, hvad »stans- tens interesser« er i modsætning til befolknin- gens, og en forklaring på, hvordan man vil for- byde støtte til noget, som ikke eksisterer.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Grethe Fenger Møller*) (KF):

Fru Birte Weiss mente, det måtte være van- skeligt for ministeren at tage stilling til rent kunstneriske spørgsmål. Jeg tror, ministeren og andre ministre oplever sager, der er vanskelig- ere at tage stilling til. Det, vi gerne ser med vores forslag, er, at ministeren tager stilling i tvivlsspørgsmål, at ministeren er ansvarlig, og at ministeren af folketinget kan gøres ansvarlig for disse sager.

Fru Birte Weiss var også inde på det dilem- ma, man ville komme til at stå i, idet der dels var et udvalg, der skulle tage hensyn til de kunstneriske spørgsmål og til kvaliteten, dels kunne blive tale om et politisk indgreb. Men sådan har det jo været før. Vi har haft fortil- fælde, hvor ministeren har grebet ind, fordi han har skønnet, at den pågældende sag var for ukunstnerisk eller for politisk grov. Jeg tænker på Thorsenfilmen, hvor der var visse hensyn, som gjorde, at man ikke ønskede at yde støtte. For os er det altså et spørgsmål om, at vi har en forfatningsmæssig forbindelse.

Hr. Bernhard Baunsgaard var inde på, at det, de konservative ønskede, var en mulighed for at omstøde en indstilling fra det sagkyndige udvalg, hvis eneste opgave var at tage stilling til kvalitetsspørgsmål. Jeg vil sige, at hvis det er således, at det sagkyndige udvalg udeluk- kende beskæftiger sig med et forslags kvalitet, så må det være kvaliteten af dette forslag, der er afgørende. Vi vil ikke have noget imod, at man tager stilling til kvalitetsspørgsmål. Det må være rigtigt, at man får alsidige forslag frem, forslag, der har kvalitet, det vil vi altid

være med til at støtte. Vi vil også være med til, at man får nye forslag frem. Det, vi oplever som et politisk problem, er: skal man – og i hvilket omfang er det rigtigt, at man skal det? – lave eksperimenter, der ikke har bred accept i befolkningen, og gøre dette med offentlig støtte? Dér må der være en vis grænse, dér må der være en vis balance.

Vi siger ikke, at man ikke skal lave film eller støtte projekter, som ikke ved en folkeafstem- ning ville blive accepteret af 99 eller 90 pct. af befolkningen, men vi føler, at der må være en vis balance mellem det, offentlige midler brugs til, og det, som befolkningen ønsker at of- fentlige midler skal anvendes til.

Formanden:

Adskillige har bedt om korte bemærkninger. Jeg minder om forskellige ting, dels at det af- gøres af formanden, om der gives lejlighed til korte bemærkninger, dels at der er tale om en genfremsættelse, dels at vi har 4 førstebehand- linger tilbage endnu. Jeg henstiller alvorligt, at man afkorter de korte bemærkninger. Ellers vil der overhovedet ikke blive givet nogen korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

H. C. Hansen (FP):

Jeg føler mig kaldet herop igen for endnu en gang at præcisere vort standpunkt, nemlig at hvad enten staten finansierer en kunstfond eller en filmfond, vil resultatet blive det samme, nemlig at censur indføres. Den ansø- ger, der har den rette politiske opfattelse, vil blive belønnet. Er det ikke således, at kultur- støtte både fra kunstfonden og fra filmfonden i stor udstrækning vil falde i hænderne på folk, som kalder sig kunstkere og kunstnere, men som i virkeligheden benytter kunstfonden til politiske formål, kliker, for hvem kultur- kamp er lig med klassekamp?

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Jeg vil blot konstatere, at den konservative ordfører her under debatten i sit sidste indlæg helt klart har gjort sig til talsmand for begrebet flertalskunst, det vil sige, at det, som ikke har et flertal i befolkningen bag sig, eller som ikke kan opnå en rimelig opbakning i befolkningen,

[Birte Weiss.]

det skal ikke have støtte. Det er det, vi vender os imod, det er det, vi opfatter, som om man åbner døren for censuren.

Jeg må også konstatere, at det konservative forslag er fuldstændig befriet for konkret hensyntagen til, hvordan filmstøtte uddeles i praksis. Er man ikke klar over, at det er noget, der ofte uddeles på basis af et manuskript eller på basis af en synopsis? Her siger man: nå ja, men det må ministeren da være i stand til at tage stilling til, der er meget vanskeligere sager. Men man skal ikke forlange, at en minister, en folketingsgruppe eller en regering er kunstkyndig. Jeg står med en oversigt over folketingets medlemmer, hvorfra vi kan tage nogle alfabetisk: Albertsen, Alfred Andersen, Anders Andersen, Erik Andersen, Kaj V. Andersen osv. osv. Mener fru Grethe Fenger Møller – for det er nemlig konsekvensen af hendes tankegang – at disse mennesker er i stand til at bedømme en filmsynopsis og tage stilling til, om det vil kunne blive et kunstnerisk forsvarligt resultat, der kommer ud af det?

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg skal kun understrege, at man efter fru Grethe Fenger Møllers opfattelse ikke må lave eksperimenter, der ikke har bred accept i befolkningen. Det vil sige, at man forsøger at hindre fremskridtet, det må kun være ganske småt, så ingen bliver foruroliget. Vi fik ingen definition af, hvad statens interesser var i modsætning til befolkningens. Skal der være mening med det, der er skrevet i fremsættelsestalen, er det kun modsætningen til befolkningen, der kan komme på tale dér.

Formanden:

Fru Grethe Fenger Møller har ordet for en kort bemærkning, og det er den sidste korte bemærkning.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. H. C. Hansen, som stadig væk mener, at vores forslag er udtryk for censur, at det mener vi altså ikke, men det kan vi ikke forhindre fremskridtspartiet i at mene. Vi mener ikke, at det kan være censur, at man siger nej til en indstilling.

Til fru Birte Weiss, som spørger om, hvor-

vidt folketinget – hr. Andersen og hr. Albertsen og andre – kan bedømme et manuskript eller en synopsis osv., vil jeg sige, at de nok må have et bredere grundlag end dette, men hvorfor skulle de ikke være i stand til at bedømme det? Politikerne er i hvert fald i stand til at bedømme bevillingerne, og det er det, der er vores arbejde som politikere. Vi er i stand til at bedømme, hvilken finanslov vi skal have, vi er i stand til at bedømme, hvad vi skal yde støtte til. Det er politikernes opgave og ansvar at være vælgernes forlængede arm og også at tage hensyn til befolkningens og vælgernes ønsker i denne sag.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Blot den bemærkning til sidst, at det er noget uhyggeligt, vi har oplevet i dag i dette ting. Jeg tror, det er første gang i min tid herinde, at nogen har stået op og klart sagt, at de var tilhængere af censur. Det må give en uhyggelig fornemmelse, også hos de konservative, at deres tanke med forslaget kan udvikle sig til, at man ud fra, hvad der er politisk hensigtsmæssigt, gennemfører kontrolforanstaltninger, der kan lede til censur. Det er en leg med ilden. Jeg er glad for at konstatere, at der er et klart flertal i denne sal for ikke at deltage i denne leg med ilden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat). (Forhøjelse af den skattefri bundgrænse for 1977) [af Glistrup m. fl.]

(Lovforslag nr. L 117. Fremsat 22/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.